

HTK-PROSESSIN KEHITTÄMISTARPEET

Keskustelutilaisuus hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyjen
käsittelyprosessin kehittämisestä / TENK

30.10.2018

Sakari Melander

HTK-ASIAN VIREILLETULO

1. Rehtorille (HY:ssä kanslerille) osoitettavalla kirjallisella ilmoituksella

- Yksilöitävä, mistä loukkauksesta kysymys
- Perusteltava
- Hyvä liittää kuvaus tapahtumainkulusta

2. Rehtorin (HY:ssä kanslerin) oma-aloitteinen tutkinta

- ”Voi ottaa myös muuta kautta tietoonsa tulleen epäilyn tutkittavakseen”
- Tulkittava varovaisesti

3. TENK:n aloitteesta aloitettava tutkinta

- Harvinainen vireilletulotapa

PROSESSIN PITKÄKESTOISUUS

- **Vireilletulo – (valmistelu) – esiselvitys – varsinainen tutkinta**
 - Missä vaiheessa asianosaisten kuuleminen toteutetaan
 - Tutkimatta jättäminen tai hylkäävä päätös
 - Saa ratkaista asianosaista kuulematta (HallintoL 34.2 §:n 1 kohta)
 - Asianosaisten kuuleminen
 - Tutkivan organisaation vai esiselvittäjän toimesta?

PROSESSIN PITKÄKESTOISUUS

- **Päätös esiselvityksen jälkeen**

- "Jos epäily osoittautuu esiselvityksen perusteella aiheettomaksi, rehtori tekee perustellun päätöksen asian käsittelyn lopettamisesta"
- "Jos esiselvityksen jälkeen on edelleen syytä epäillä **piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä tai vilppiä tieteellisessä toiminnassa**, rehtorin on käynnistettävä **varsinainen tutkinta**"
- Varsinaisen tutkinnan toimittaminen on tarpeetonta, jos jo esiselvitys on osoittanut, että HTK-loukkaus on tapahtunut ja epäilty tyytyy esiselvitykseen eikä muutoin ole erityistä syytä toimittaa tutkintaa
- Mahdollisuus antaa päätös esiselvityksen jälkeen muissa tilanteissa?

ASIANOSAISEN MYÖTÄVAIKUTUS

- **Asianosaisen toiminta HTK-prosessin asianmukaisen toteuttamisen näkökulmasta**
 - HallintoL 31.2 §
 - Asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.
 - Miten olisi suhtauduttava HTK-prosessin kestäessä tapahtuneeseen lisäkirjelmöintiin?
 - Väitteet uusista HTK-loukkauksista kesken prosessin

HTK-PROSESSI JA JULKISUUS

- **Julkisuuslain (621/1999) soveltaminen**
 - Kaikki HTK-prosessin asiakirjat lähtökohtaisesti julkisia
 - Epäilyilmoitus, lausumat, päätökset
 - Valmisteluvaiheessa olevat asiat tulevat julkisiksi, kun niistä annetaan päätös (tällöinkin tosin lausumat ym. tulevat julkisiksi niiden saapuessa viranomaiselle)
 - **Huom.!** kuitenkin julkisuuslain salassapitovelvoitteet (esim. liikesalaisuudet, potilastiedot, tutkimussuunnitelmat)
 - Julkisuus HTK-prosessin kestäessä?

AIHEETON HTK-EPÄILYILMOITUS

- **Perätön ja ilkivaltainen ilmianto HTK-loukkauksesta HTK-loukkauksena** (muu vastuuton menettely, joka vakavimmillaan voi täyttää HTK-loukkauksen kriteerit)
 - Itsenäinen tätä koskeva HTK-epäilyilmoitus (oletettavasti toisen prosessin päättymisen jälkeen)
 - Jos esiselvityksen jälkeen todetaan, että HTK-loukkaussyytöksiä on esitetty perusteettomasti, rehtori päättää mahdollisista seuraamuksista
 - Miten tässä toteutetaan asianosaisten kuuleminen ym.?

SYYSILUETTAVUUS JA HTK-LOUKKAUKSET

- **Yleinen vaatimus:** "Hyvän tieteellisen käytännön loukkauksina arvioitavat teot ovat tahallisia tai huolimattomuudesta tehtyjä"
- **Vilppi:** "päätoksentekijöiden ja tiedeyhteisön harhauttamista" – "väärrien tietojen ja tulosten esittämistä" – "anastamista"
 - Vilppiä ilmentävät HTK-loukkaukset itsessään usein tahallisuutta ilmentäviä – joskin esim. huolimattomuudesta toteutettu plagiointi mahdollinen
- **Piittaamattomuus:** "ilmenee törkeinä laiminlyönteinä tai holtittomuutena" – "huolimaton raportointi"
 - Loukkaukset suhteessa syyksiluettavuuteen: esim. toisen tutkijan osuuden vähättely tai itseplagiointi tuottamuksellisena
- **Muu vastuuton menettely:** "vakavimmillaan voi täyttää HTK-loukkauksen kriteerit"
 - Esim. tekijyyden manipulointi tuottamuksellisena?

SEURAAMUKSET

- Pääasiallisena seuraamuksena **päätöksen julkistaminen**
 - ”Jos tutkinnassa todetaan, että kyseessä on vilppi tieteellisessä toiminnassa, tutkintaraportin johtopäätökset on pyrittävä julkistamaan tutkintaryhmän sopivaksi katsomalla tavalla ja mahdollisuuksien mukaan ainakin siinä julkaisukanavassa, missä vilpillisen tutkimuksen tulokset tai vilpillisin keinoin aikaansaatu tuotos on jo saatettu julkisuuteen”
 - ”Jos tutkinnan lopputuloksena on, että epäilty ei ole loukannut hyvää tieteellistä käytäntöä – – tutkinnan lopputulos on pyrittävä julkaisemaan sopivassa julkaisukanavassa, jos epäilty niin haluaa tai siihen on muuta syytä”
 - ”Jos epäilty työskentelee muussa tutkimusorganisaatiossa kuin siinä, jossa epäilyä on käsitelty, tai tekee tutkimusta ulkopuolisella rahoituksella, tutkinnan loppuraportti on toimitettava myös tälle työnantajalle tai tutkimuksen rahoittajalle”
- **Muut seuraamukset**
 - HTK-loukkaus voi johtaa muihin seuraamuksiin, joihin rehtori on oikeutettu tai velvollinen esimerkiksi hallinto-, rikos- tai työoikeudellisen lainsäädännön nojalla tai sopimusoikeudellisilla perusteilla
 - Jos hyvän tieteellisen käytännön loukkaus on tapahtunut, loukkauksen johdosta määrättävän seuraamuksen on oltava oikeudenmukaisessa suhteessa loukkauksen vakavuuteen.

KIITOS!